

8 december:
Högtiden för Marias utkorelse och fullkomliga renhet
(den obefläckade avlelsen)

Av Abbot Hugh Gilbert OSB, Pluscarden Abbey
(numera Biskop av Aberdeen)

Kyrkan är idag full av glädje över Marias obefläckade avlelse. Det är inte bara Maria som säger *Gaudens gaudebo in Domino* (Med glädje skall jag glädjas i Herren, Jes 61:10, högtidens introitus), det gör vi alla.

Vi vet vad det är vi firar: inte, som många tror, hur Jesus blev till i Maria, utan avlelsen av Maria själv. Och denna betraktad inte utifrån hennes föräldrars synvinkel, som om det skulle vara något ovanligt med den (vilket det inte var), utan utifrån hennes egen. Vi firar helt enkelt henne. Vi firar den gåva hon fick alltifrån det ögonblick hon blev till.

Man kan tala om den gåvan på två sätt, och liturgin gör det på bägge. Om man uttrycker sig negativt var det frälsningens gåva tack vare att hon bevarades fri från arvsynd, vilken ofta beskrivs som en fläck eller ett märke, som något på en spegel eller i ett ansikte. Maria är fri från denna fläck. Men enligt Kyrkans tradition är arvsynden själv något negativt.

Guds enda syfte för oss har alltid varit nåd och gemenskap, men till följd av den mysteriösa första synden föds vi skadade på det området, i "onåd" skulle man kunna säga. Vi är som vår tids fattiga studenter, som skuldsatta måste ge sig ut i livet. Det finns en brist i oss, något som saknas, ett berövande, en nakenhet talar Första Mosebok om, en brist på nåd.

Maria saknade denna brist. Och om man negerar en negation får man något positivt. Om man därför talar om denna gåva i positiva termer, får vi alltså den heliggörande nådens gåva, en delaktighet i Guds liv, gåvan av den helige Ande inneboende i hjärtat. Den fläckfria spegeln reflekterar ljuset, ansiktet är helt strålande, nakenheten skyld. Det är helighetens gåva, den oöverträffade skönhetens gåva.

"Maria", sade diktaren Coventry Patmore, "är Guds skaparkrafts mästerverk". Hon är den människa som blivit mest uppfylld av den helige Ande. Och det är något att glädjas över. Inte alla har en olycklig barndom. 1600-talsdiktaren Thomas Traherne hade det absolut inte. Hans barndom var mycket mer än lycklig. Den strålade i förklaringens ljus. Den var en upplevelse av Edens lustgård. Han hade naturligtvis själv i sitt dop som spädbarn befriats från arvsyndens fläck och fått den heliggörande nåden. Så här beskrev han en gång sin barndom:

”... within
I felt no stain nor spot of sin.
No darkness then did overshadow,
But all within was pure and bright;
No guilt did crush nor fear invade,
But all my soul was full of light. A joyful sense and purity
Is all I can remember,
The very night to me was bright
’Twas Summer in December” (Ur *Innocence*).

Det var sommar i december. Just det! Det är därför Kyrkan gläder sig i dag. Sommar i december, vår på vintern. *Gaudens gaudebo in Domino*. Vi firar en gåva som Maria fick, och som också ges till oss.

En gåva som Maria fick, först. För att använda en annan bild: Livet börjar strömma i oss i det ögonblick befruktningen äger rum, det fysiska, psykiska, andliga livet, allt utvecklas i sin tur och är vart och ett beroende av de andra aspekterna. Också i Maria strömmade det livet. Men i hjärtat av hennes liv flödade också något annat, det vatten som profeten Hesekiel såg strömma ut från templet högra sida, den flod med livets vatten som Johannes fick se på Patmos, ”klar som kristall, som rann från Guds och Lammets tron” (Upp 22:1), det vatten tillsammans med blod som den älskade lärjungen fick se komma ur den Korsfäste sida.

Hela Marias liv bars upp av denna den helige Andes strömmande nåd. Hon tog inte ett enda steg bort från den. Den utvidgade ständigt hennes kapacitet. Och när ängeln kom till henne kunde han säga: ”Var hälsad, du högt benådade, du full av nåd... Var inte rädd, du har funnit nåd hos Gud”, och med kropp, själ och ande kunde hon välkomna själva nådens Källa. ”Jag är Herrens tjänarinna. Må det ske med mig som du har sagt” (Luk 1:28–37). Strömmen av hennes tro och kärlek förde nu med sig Guds Son, och hon var Guds Moder. Hennes avlelser nåd fann sitt mål i det barn som hon undfick, *Gaudens gaudebo in Domino*.

Men det var bara en början, och vi får aldrig tro att Maria, tack vare det levande vatten som porlade inom henne, kunde, för att återigen byta bildspråk, vandra över livets slagfält med en ros i handen, opåverkad av de prövningar som möter oss vanliga dödliga. Svärdet genomborrade hennes hjärta, det råder det inga tvivel om. Hon åsamkade inte sig själv någon skada, som vi gör, men detta gjorde henne bara känsligare för andras sår.

Hon var den kvinna som just till följd av den inneboende Anden stod närmast den mest fruktansvärda händelsen i hela världshistorien, vare sig vi tänker på det förgångna, nutiden eller framtiden: den då en av Personerna i Treenigheten blev korsfäst. ”Din nöd är ändlös som havet” (Klag 2:13). Och, som kardinal Newman anmärker, skulle hennes gestalt aldrig mer bli densamma igen. Den obefläckade avlelsen var inget fribrev.

Den möjliggjorde snarare en gränslös medkänsla. Hennes hjärta brast tillsammans med hennes Sons, så att hans levande vatten inom henne också kunde strömma ut över andra barn. ”Kvinna, där är din son” (Joh 19:26). Det strömmade ut över den älskade lärjungen. Det strömmade i form av ständig bön ut över Kyrkan i hennes födelsestund. Och när det välldes upp till evigt liv och förde henne med kropp och själ in i himlen, blev det hennes till att tvätta allas våra sår.

Det är denna Marias Ande-givna helighet som vi firar i dag, den helighet som förberedde henne till att bli Guds Moder och allas vår Moder. Det är denna Guds Andes invasion i en Evas dotter som fyller Kyrkan med glädje. *Gaudens gaudebo in Domino.*

Och den gåvan är också vår, det är det andra skälet till Kyrkans glädje. Gåvan som Maria fick, och som utan tvivel är helt hennes egen, är en gåva som vi också får, enligt våra mått. ”Välsignad är vår herre Jesu Kristi Gud och Fader. Han har välsignat oss med all den andliga välsignelse som genom Kristus finns i himlen, liksom han före världens skapelse har utvalt oss i honom till att stå heliga och fläckfria inför sig i kärlek” (Ef 1:3-4).

Det är samma välsignelse som kom ner över Maria. Det är samma levande vatten som springer upp i oss, förlåtna syndare, genom tro och dop, som väljer oss till evigt liv. Kristi saliga Lidande kysser även oss och ger oss, ger tillbaka till oss, fortsätter att ge oss, skall ge oss mer och mer, om vi tror, samma helighet, samma skönhet. Det är samme Guds Ande, den som invaderade henne och som invaderar oss, vilken vi firar i dag.

Edwin Muir hade också en lycklig barndom, på en av Orkney-öarna, innan han på ett förfärligt sätt fick smaka syndafallets bitterhet. ”Yet still from Eden springs the root” (Ändå växer roten upp från Eden), kunde han skriva, ”As clean as on the starting day” (Så ren som på den första dagen). I dag är den första dagen av den nya skapelsen. En obefläkad avlelse. En otymplig formulering, ett ämne för slippriga skämt, och betecknande en händelse som var okänd för alla när den inträffade.

”But famished field and blackened tree
Bear flowers in Eden never known
Blossoms of grief and charity
Bloom in these darkened fields alone” (Ur *One Foot in Eden*).

Kristi frälsande och heliggörande nåd kan välla upp överallt. Blommor på mörka fält, ”sommars i december”. ”Människans vinter är Guds vår”. I de mest osannolika omständigheter finner vi ”Fresh graces... fresh enterprise... fresh hope”, för att använda Ronald Knox' slående ord. *Gaudens gaudebo in Domino.* Ja, det kan vi verkligen. Vi kan börja på nytt. Vi kan fortsätta. Vi kan försöka oss på nya saker. Det är värt att leva. Maria, avlad utan synd, full av Guds oemotståndliga Ande, är tecknet på detta, och den Anden ges också till oss, i Kristi livgivande blod.